

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni račun štev. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratov: Cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

Sodobna naloga demokracije.

Vprašanje o pravi ureditvi človeške družbe in države je prastaro vprašanje, ki je človeštvo vedno zanimalo in ki ga radi tega zgodovina ni nikdar odstavila z dnevnega reda. Povojna doba daje temu vprašanju prvenstvo med vsemi tistimi zadevami, ki jih javnost smatra za pereče. Iz krize, ki se je začela med svetovno vojno ter traja v svojih naslednjih naprej, so vznikli v nekaterih državah poskusi rešiti z diktaturo, bodisi komunistično, bodisi nacionalistično, težko vprašanje pravilne državne ureditve. Poskusi niso dovedli do zadovoljivih rezultatov. Že dosedanje izkustvo, ki ga mora daljše trajanje samo potrditi in pomnožiti, uči, da se ne more na razvalinah človekove in narodove svobode zgraditi krepka in trajna zgradba urejene in ljudi zadovoljujoče družbe in države. Ne v samovladstvu, marveč v demokraciji (ljudovladi) je rešitev.

To misel je krepko in poljudno poudaril g. minister dr. Korošec v svojem govoru, ki ga je imel pretekli teden v radiu našim izseljencem v Evropi in Ameriki. Oznanujoč obnovo in zavarovanje prave demokracije kot glavno skrb naše sedanje vlade, je poudaril: »Demokracija predstavlja kot neprecenljiva pridobitev dolgotrajnega zgodovinskega oblikovanja ono obliko, ki varuje dostojanstvo človeka in ga dviga do res pravega in svobodnega državljanstva, je ona oblika družabnega življenja, ki omogoča največji razmah vseh duševnih in kulturnih sil naroda!« Je sicer res, tako je opozoril g. minister, da hočejo pod plaščem demokracije razne temne in celo prevratne sile priti na površje ter se pod zaščito demokracije načina upravljanja dokopati do oblasti. Vendar smo lahko brez skrbi. Naš narod je pretesno povezan z zemljo in naravo ter ima pregloboko ukoreninjen čut za demokracijo, za svobodo, da bi se dal zapeljati in omamiti od takih idej, ki jih širi komunizem ali fašizem.

Demokracija sicer brani svobodo, toda ne nebrzdano svobodo, zlasti na gospodarskem polju. V 19. stoletju je zagospodoval v gospodarstvu sistem liberalizma, ki je dovedel do absolutne nadvlade industrijskega in bančnega kapitala nad delavci in obrtniki. V družbi so nastala nesoglasja, razdalja, razpoke. Tako ni moglo več dalje iti, da bi bil mali človek, delavec, obrtnik, pa tudi celotno gospodarstvo prepuščeno na milost in nemilost kapitalizmu in bi bilo zgolj predmet njegove špekulacije. Država je morala poseči v gospodarstvo, da ga vodi, uravnava ter da spravi v sklad vse sile, ki delujejo v gospodarstvu. To imenujemo urav-

nano (vođeno) gospodarstvo. In tu mora nepristranski opazovalec ugotoviti, da so demokracije države, čeprav niso zagnale tolikega hrupa, v tem oziru storile prav toliko in še več ko one, ki so zavrgle demokracijo. Da, z eno razliko: z manjšim in nenasilnim omejevanjem osebne svobode, tako, da se danes v demokracijah pojmovanju oblikuje nov gospodarski obraz: uravnano, ne pa, da se tako izrazim, dresirano gospodarstvo, ki se razvija tam, kjer ni demokracije.

Zahtevamo vodstvo in načrtnost v gospodarstvu. Naše prepričanje je, da tudi gospodarstvo ni nikak naravni proces, marveč da je njegovo oblikovanje v bodočnosti zasnovano na volji svobodno hotečih ljudi, če prav v polni meri prizna-

vamo težino naravnih predpogojev. Oblika uravnane, načrtnega gospodarstva nam bo tudi dala možnost, da napnemo vse sile, da naše gospodarstvo dvignemo na tako stopnjo, da bo pri nas dovolj kruha za vse. Čas to zahteva od nas. Naš narod raste in se množi. Vsako leto šteje nad 200.000 duš več. Pot v svet nam je več ali manj zaprta. Zato moramo najti doma možnost zaposlitve in dela za vse. Smo še vedno pretežno poljedelska država, ki mora svoje odvišne, mnogokrat pa tudi vprav od ust pritrpane pridelke izvažati drugam v zameno industrijskih izdelkov. Vemo, da je pri tem delo kmeta slabo plačano. More se vsled tega govoriti o izrabljanju poljedelskih držav od strani kapitalno močnih. Vemo pa tudi, da to more in tudi mora biti drugače. In da to bodi drugače, je naloga mednarodne demokracije.

Popravek.

Ni res, da je Kasacija odločila, da se v kazenskem postopanju, katerega je pokrenil zasebni tožilec Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije zastopan po advokatu dr. Werku Hugu zoper obtoženca dr. Josipa Srebrniča, škofa na Krku, radi krivičnega dela klevete dopušča dokaz resnice in da niže instance tega dokaza niso dopustile, temveč je resnica, da se Kasacija s tem vprašanjem sploh ni nikdar bavila, pač pa je Okrožno kot prizivno sodišče v Zagrebu rešavajoč priziv privatnega tožilca s svojim sklepom razveljavilo sodbo prvega sodišča in dalo nalog, da se izvede dokaz resnice, četudi ta sploh ni bil predmet priziva.

Ni res, da se razsodba Okrožnega sodišča v Zagrebu od 9. januarja 1937 posl. br. Kpr. 1004/1936/1 glasi tako, kakor je objavljena v Vašem uglednem listu »Slovenski Gospodar« od 3. marca 1937, res pa je, da se v njej nahaja sledeči odstavek:

»Z ozirom na to, da se je inkriminirano dejanje dogodilo 8. januarja 1933;

z ozirom na to, da v konkretnem slučaju vsled višine kazni pravica na kazenski progon zastara po § 78 zad. odst. k. z. v dveh letih, a po § 79 odd. 3 v vsakem slučaju v štirih letih (absolutno zastaranje);

z ozirom na to, da je od dne, ko je dejanje storjeno, pa do izreka razsodbe preteklo štiri leta;

z ozirom na to, da je pred pravomočnostjo prvoinstančne razsodbe nastopilo absolutno zastaranje iz § 79 ods. 3 k. z. in da je treba to zastaranje vzeti v obzir po § 408 kp. po službeni dolžnosti v vsakem stadiju postopanja, morala se je pobijana razsodba razveljaviti in obtoženca oprostiti obtožbe po § 280 k. p.«

Iz tega odstavka sodbe izhaja, da je sledila oprostitev obtoženca dr. Josipa Srebrniča, škofa na Krku, radi dela klevete samo zato, ker je nastopilo štiriletno absolutno zastaranje.

V Zagrebu, dne 10. aprila 1937.

Advokat dr. Hugo Werk kao punomoćnik
Uprave Saveza Sokola Kralj. Jugoslavije.

Avstrijski kanceler v ospredju z novim načrtom. Avstrijski kanceler dr. Schuschnigg objavlja po časopisu svoj načrt glede zveze podonavskih držav. Avstrija, Čehoslovaška, Jugoslavija, Romunija in Madžarska bi naj sklenile obrambno in trgovinsko pogodbo. Za slučaj napada katere izmed naštetih držav bi ji priskočile ostale na pomoč. Če bi se pa skuhalo v Evropi kaj vojni podobnega in bi ne

bilo prizadeto Podonavje, potem bi ohranile države dr. Schuschniggove zveze strogo nepristranost. Trgovske pogodbe naštetih držav bi naj dovedle do medsebojne carinske in gospodarske spojitve.

Nemški gospodarski minister v belgijski prestolici. Nemški gospodarski minister dr. Schacht re je mudil zadnji teden v Bruslju. Nemci bi radi z Belgijo gospodarsko sodelovali, ker posedajo Belgijci obsežne kolonije s sirovinami, katere Nemčiji tolikanj primanjkujejo.

Prazno strašilo. Zadnje dni je bilo levičarsko časopisje v Evropi polno vesti o zbližanju med Nemčijo in Rusijo. Na

spravi med obema državama bi naj deloval stari general Ludendorff, s katerim se je Hitler pred kratkim spravil. Te vesti se je izmislila Moskva in jih je vrgla po radiju v svet, a jih Berlin odločno zavrača kot komunistično izmišljotino.

Zmaga sovjetske rdeče armade nad Čeko. Najhujša nasprotnica ruske tazne policije ali čeke je bila že od nekdanje rdeče armade in to radi tega, ker so si lastili čekisti pravico, da so nadzirali častnike glede njihove politične zanesljivosti. Za načelnika čeke je bil imenovan maršal rdeče vojske Jegorov. Dosedanji poveljnik čekistov Ježov, je dodeljen Jegorovu samo kot začasni pomočnik. Sovjetska čeka je bila doslej torišče najbolj krvoločnih židov in proti tem je naperjena vsa gonja iz oficirskih krogov. Ker je zmagala vojska nad čeko, je zavrelo med židovskimi čekisti, ki so zanetili po nekaterih krajih krvave revolucije. Proti upornikom nastopa vojaštvo z brezobzirnostjo in je zadušilo doslej vsak upor v kali. Do nadvlade armade nad čeko je pripomogel v našem listu že večkrat opisani litvanski žid Jagoda. Omenjeni je bil organizator ter vodja čeke, največji krvolok in je počenjal kot poštni minister gorostasno korupcijo. Jagodo ima Stalin pod ključem in ga sedaj zaslišujejo v ječi. Pri raznih zasliševanjih je Jagoda

opsoval Staljina za grobokopa komunizma. Iz pobesnelih izjav bivšega vrhovnega poveljnika čeke je uvidel Stalin, da bi mu že bili čekisti izpodnesli diktatorski stolec, če bi ne bil začel čistiti v požidovljenih čekističnih vrstah s pomočjo armade. Če bodo Rusi rešeni enkrat vsaj čifutske čeke, bodo koj prosteje zadihali.

Sveta vojna proti Angležem. V Indiji doživljajo Angleži neprijeten upor, kateri jim povzroča precej neprilik in skrbi. Angleška kolonialna vlada je sklenila, da odpošlje kazensko ekspedicijo v zapadno pokrajino Wosiristan, kjer je zanetil fakir (indijski čudodelnik) upor muslimanov. Angleži so poslali nad vstaše 33.000 mož pešcev, topništvo, tanke in letala. Oddelek ima nalogo, da dobi v roke fakirja Ipijo živega ali mrtvega in da zatre upor. Kraje, po katerih širi Ipi vstajo, so angleški letalci že parkrat bombardirali iz letal, vendar brez pravega uspeha. Domačini se vedno znova zbirajo in računajo, da je v Wosiristanu pripravljenih 100.000 mož na muslimansko sveto vojno proti Angležem. Razna plemena v Wosiristanu so se že večkrat uprla angleški nadvladi. Dosedaj je bilo v omenjeni pokrajini že pet vstaj, ki so trajale po več let in sicer od 1860—63, 1878—81, 1893—95 in 1898—1900. Najnovejši punt bo najbrž od vseh najbolj krvav.

vršil v Pragi kongres svobodomislecev. Pri tej priliki je zastopnik boljševiških svobodomislecev Lukačevski imel govor, v katerem je strastno pozival na boj proti vsaki religiji, proti klerikalizmu, fašizmu in antisemitizmu. V tem boju naj združijo svoje moči vsi svobodomisleci: meščanski in delavsko-komunistični. Tako sodelovanje se v Čehoslovaški že udelevuje. Znani voditelj Slovakov prelat Hlinka je svaril pred tem, da čehoslovaški profesorji toliko romajo v Rusijo radi nekih kulturnih stikov, saj vendar Čehi ne morejo ničesar dobiti iz države, kjer je uničena vsaka kultura ter vlada popolno barbarstvo. Na čehoslovaškem se vedno bolj čutijo kulturni vplivi boljševiške Rusije. V Brnu so pod pokroviteljstvom sovjetskega poslanika proizvajali sovjetsko opero »Molčeči Don«. V mestnem gledališču v Pragi so igrali dramo sovjetskega pisatelja Kornejsuka, ki ima namen delati propagando za boljševizem. V zadnjem prizoru je bil gledališki oder okrašen s sovjetskimi zastavami s srpom in kladivom. V Pragi in drugih mestih so se obhajale svečanosti v proslavo Lenina. Statistika mestne knjižnice v Pragi izkazuje, da je med 12 knjigami, ki se najrajši čitajo, devet boljševiške vsebine. Tako seje boljševiški sovražnik ljuljiko.

Borba za šolo je zdaj v ospredju vse borbe, ki se vodi v narodnosocialistični Nemčiji. Po določbah konkordata bi morala šola za katoliške otroke biti konfesionalna (verska) in hkrati naj bi tudi bile dovoljene zasebne verske šole. Nemški narodni socializem pa krši obe določili. Državna šola dobiva vedno bolj značaj brezverske šole. Škofje posameznih škofij proti temu zlasti v cerkvenih govorih odločno protestirajo ter pozivajo k protestu tudi vernike, zlasti katoliške starše. Da bi onemogočili katoliške zasebne šole, pritiskajo narodni socialisti ter preganjajo redovnike in redovnice. Tako je vlada na Bavarskem doslej zaprla nad 50 hiš šolskih sester, s čimer je prizadetih okrog 600 sester. Sestre so s pomočjo dobrih katoličanov dobile zaposlitev in zaslužek izven samostanov. Nekateri so zaposlene z ročnimi deli, druge so nastavljene kot zakristanke, največ pa se jih je posvetilo strežbi bolnikov. Ponekod pa oblast ovira pomoč, ki jo katoliško prebivalstvo naklanja prežanim sestram. V državnih šolah pa se vedno bolj širi brez- in protiverski duh. Svobodomiselni učitelji menijo, da je prišel čas, ko morejo svojemu protivništvu proti Bogu in veri dati javno izraza. Tako je v Konnersreuthu, kjer živi znana Terezija Neumann, ki trpi Kristusove muke ter prejema na svojem telesu znamenja Kristusovih ran, neki učitelj odstranil križ iz šole, češ, da ga ženiira in razburja. Ko je ljudstvo to doznalo, je v sprevidu šlo k šoli ter zahtevalo od učitelja, naj vrne križ na staro mesto. Učitelj pa tega ni hotel, marveč je pozval orožništvo. Zapretili so ljudstvu, da bodo vanj streljali, ako se takoj ne razide. Pa so stopili možje,

sami bivši vojaki iz svetovne vojne, pogumno naprej, pokazali svoja prsa ter zaklicali: »Streljajte, tukaj smo!« Nihče se ni umaknil z mesta. Ko so orožniki hoteli zapisati imena nekaterih, da bi jih zaprli, je vsa množica vzkliknila na glas: »Vse nas zaprite!« Prišlo je pojačenje oborožene moči. Oblast sama je obljubila, da bo križ zopet postavila v šolo, naj se ljudstvo pomiri. Ko je ljudstvo to storilo, so organi oblasti še isti večer križ zanesli nazaj v šolo ter ga obesili na steno, kjer je prej visel.

In vendar se širi. Velikokrat se čujejo od pristojnih činiteljev Čehoslovaške slovesna zatrdila, da v tej državi ni ugodnih tal za širjenje komunizma. In vendar se širijo njegove ideje. Lansko leto se je

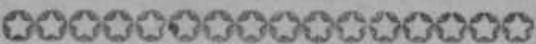
Obhajilne podobe!

Naj bo še tako huda kriza, na najlepši dan svojega življenja naj ima vsak človek trajen spomin! Zato priporočamo gg. duhovnikom, šolam in tudi staršem, da pre-skrbijo otrokom spominsko podobo na 1. sv. obhajilo. Posrečilo se nam je dobiti zelo lepe in cenene slike:

Male podobe 100 komadov Din 12.—
Velikost 19×14 cm po Din 1.—
Velikost 20,5×14 cm po Din 1.50.
Velikost 22×14,5 cm po Din 1.75.
Velikost 28×18 cm po Din 2.—
Velikost 27×17,5 cm po Din 2.25.
Velikost 28×19 cm po Din 2.50 in Din 3.—
Velikost 39×25 cm po Din 3.— in Din 5.—

Vse slike so umetniške, lepe in okusno barvane, imajo slovenski napis.

Naročila sprejema Tiskarna sv. Cirila v Mariboru in v Ptuj.

Izredni občni zbor ŽL.

V Ljubljani se je vršil 15. t. m. izredni občni zbor Županske zveze. Zbora so se udeležili naši župani, nekateri odborniki in nekaj uradnikov banske uprave ter banovine, ki imajo stike z občinami. Počastila sta zborovanje minister dr. M. Krek in ban dr. Natlačen. Mesto Ljubljano je zastopal župan dr. Adlešič, mesto Maribor podžupan Franjo Žebot, mesto Celje župan Mihelčič.

Vse navzoče je pozdravil predsednik Županske zveze Nande Novak, ki je predlagal udanostne brzojavke kralju, knezu namestniku Pavlu, predsedniku vlade in notrajnemu ministru.

Sprejetim udanostnim brzojavkam je sledilo poročilo predsednika zveze Novaka, v katerem je naglasil, da obstoja Županska zveza komaj tri mesece, a že šteje 760 članov, kar je zelo razveseljivo, če pomislimo, da ima Slovenija le 419 občin.

Iz tajnikovega poročila je razvidno, da je prirejela zveza v februarju tečaje, katerih se je udeležilo 1000 županov, odbornikov in tajnikov. Zveza je posredovala pri oblasti zlasti o lovskem zakonu, o kontroli nad alkoholnimi pijačami, glede davčnih zadev itd. Na glasilo zveze »Samouprava« so naročene vse občine.

Zbor je sprejel predsednikovo in tajnikovo poročilo soglasno, nakar je bila sprejeta daljša resolucija, katero je predlagal g. Lebinger, župan iz Litije.

G. profesor in košaški župan Ivan Vesenjak je v svojem izvajanju posebno poudaril dve točki: 1. Izrekamo zahvalo in zaupanje naši celokupni vladi, posebej še našim voditeljem dr. Korošcu in dr. Stojadinoviču in tovarišem ter jih pozivamo, da nadaljujejo delo pomirjenja, sporazuma in gospodarsko socialne konsolidacije. 2. Obsojamo nastope in delo naših nasprotnikov, posebej s senatorjev Puclja, dr. Kramerja, dr. Marušiča in tovarišev.